

Selv mordstanker og -adfærd

Autismepersonaletræf 2023

Ida Damm Drejer Djurhuus

Psykolog

Autismecenter Syddanmark

Viden i Praksis – We Know How

Kort om mig

- Autoriseret psykolog
- Ansat ved Autismecenter Syddanmark, Region Syddanmark
- Mit arbejde omfatter bl.a. VISO, undervisning, samtaleterapi, rådgivning, psykologisk udredning, supervision
- Tidligere ansat i Børne- og Ungdomspsykiatrien Sydjylland, Region Syddanmark
- Beskæftiget mig med både forskning (kort) og klinisk arbejde

Disclaimer:
mærk efter!

Risiko for død ved selvmord

Autismespektrum-
forstyrrelse i international
kontekst

Autismespektrum-
forstyrrelse
i Danmark

NT

Selvmondsadfærd

Tanker:

- Ønske om at være død
- Selvmordstanker uden intention/planer om selvmord
- Selvmordstanker med intention/planer om selvmord

Handlinger:

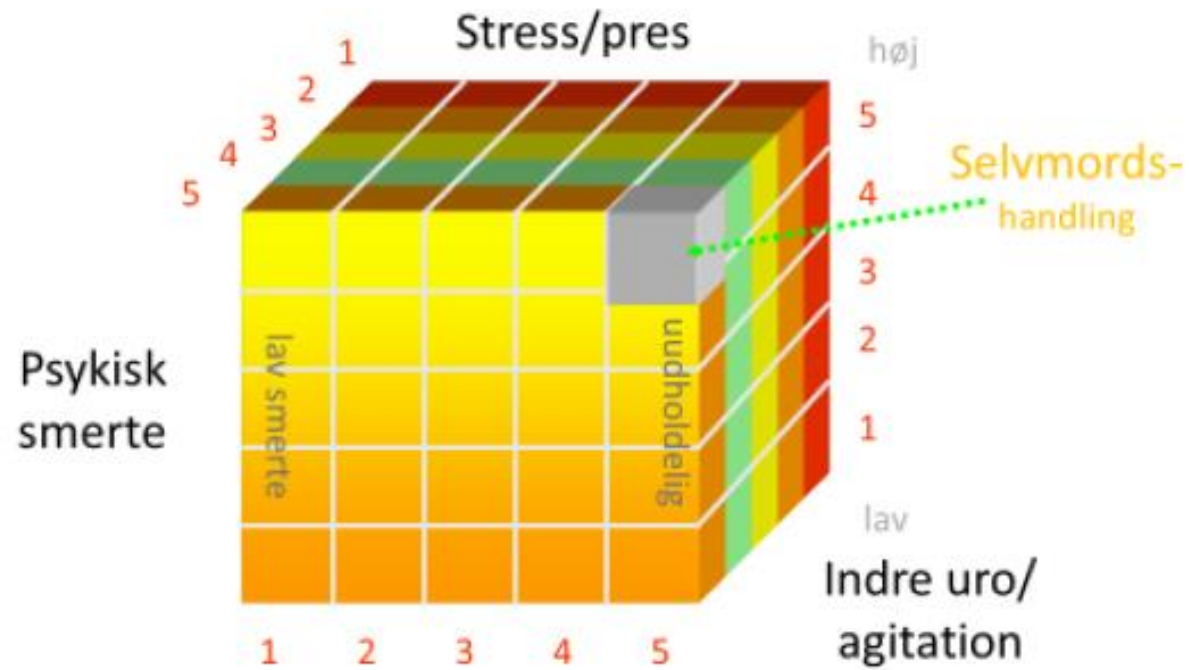
- Planlægning
- Forberedelse til selvmord
- Selvmordsforsøg

Selvmondsforsøg:

- Gennemført forsøg
- Afbrudt forsøg
- Opgivet forsøg

En handling uden dødelig udgang, hvor en person med vilje indtager en overdosis eller lignende eller udviser anden ikke-vanemæssig adfærd, der vil være skadevoldende, hvis andre ikke griber ind, og hvor hensigten har været at fremme vedkommendes ønskede forandringer via handlingens forventede konsekvenser (WHO)

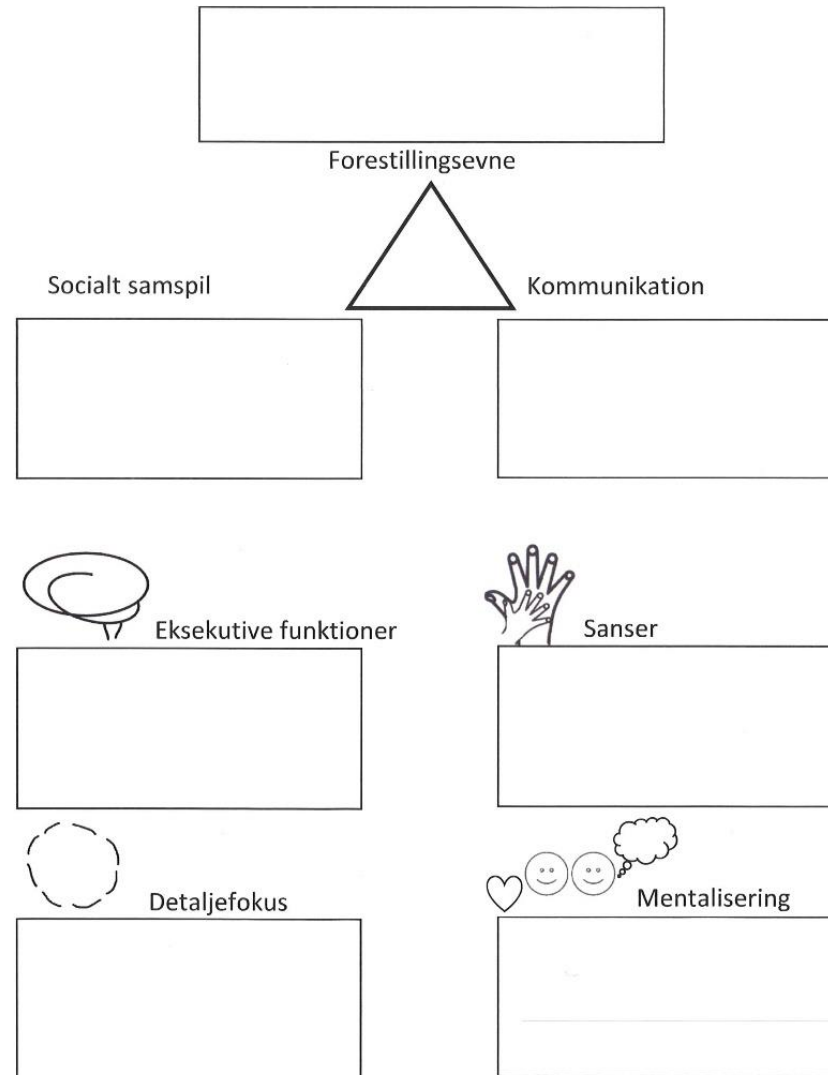
Shneidmans kubiske model

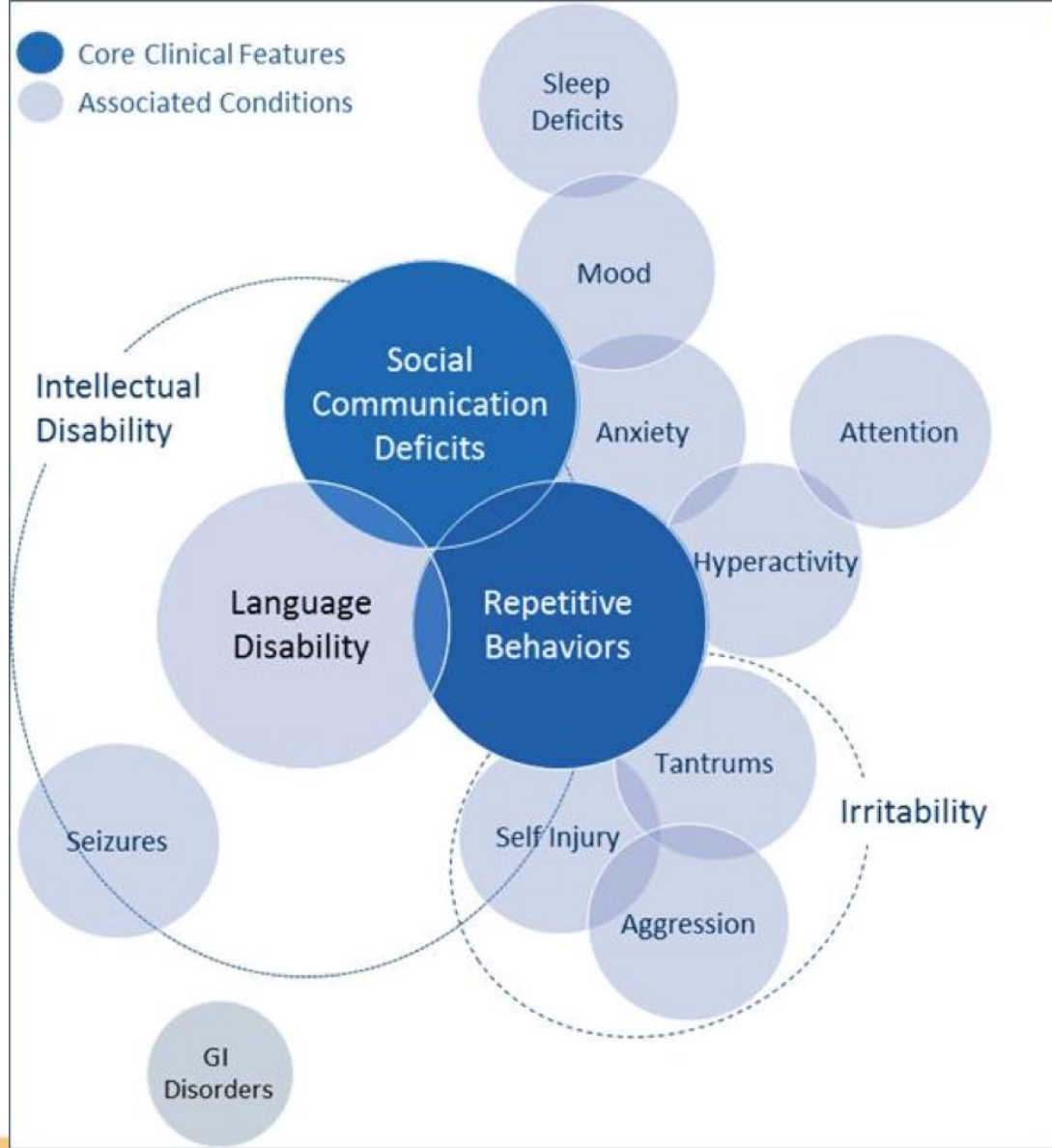

Kilde: Shneidman (1993): *Suicide as Psychache: A Clinical Approach to Self-Destructive Behavior*

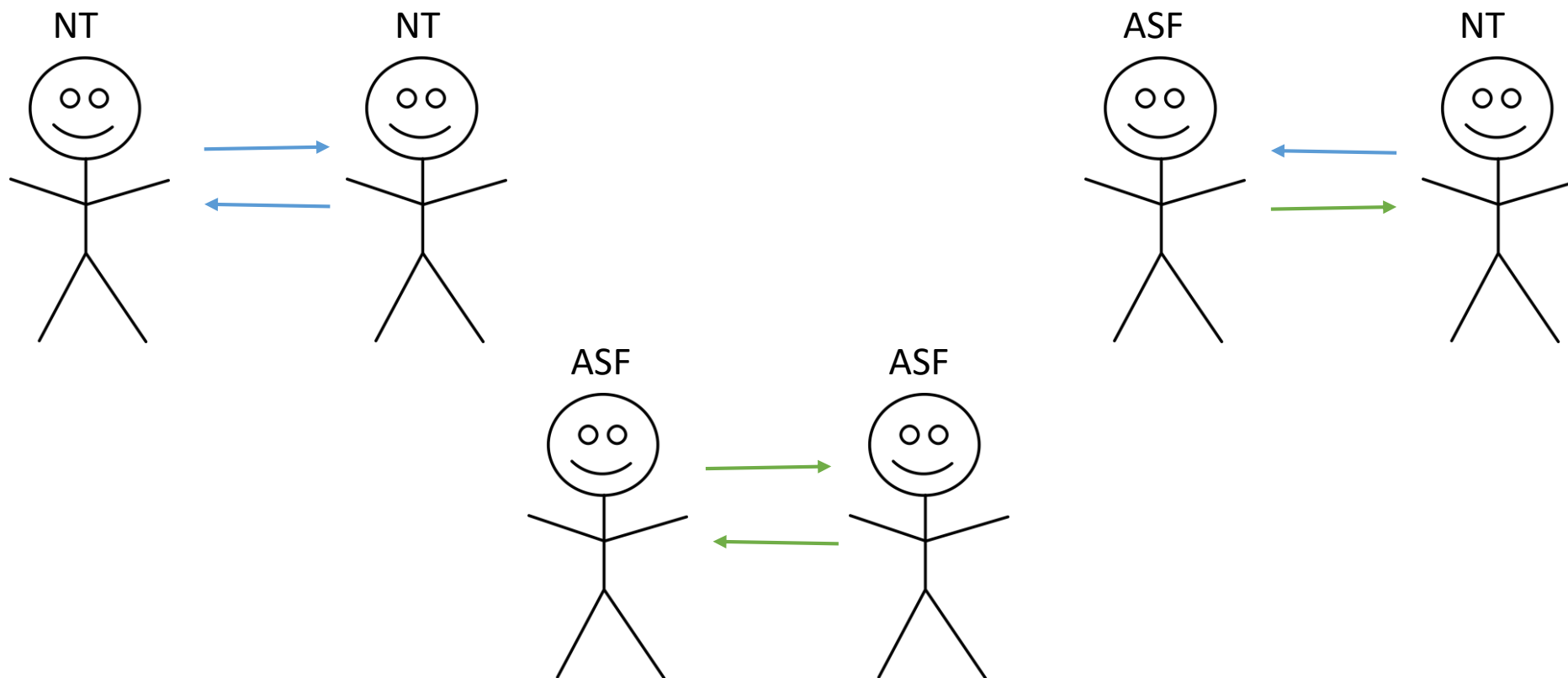
Autisme

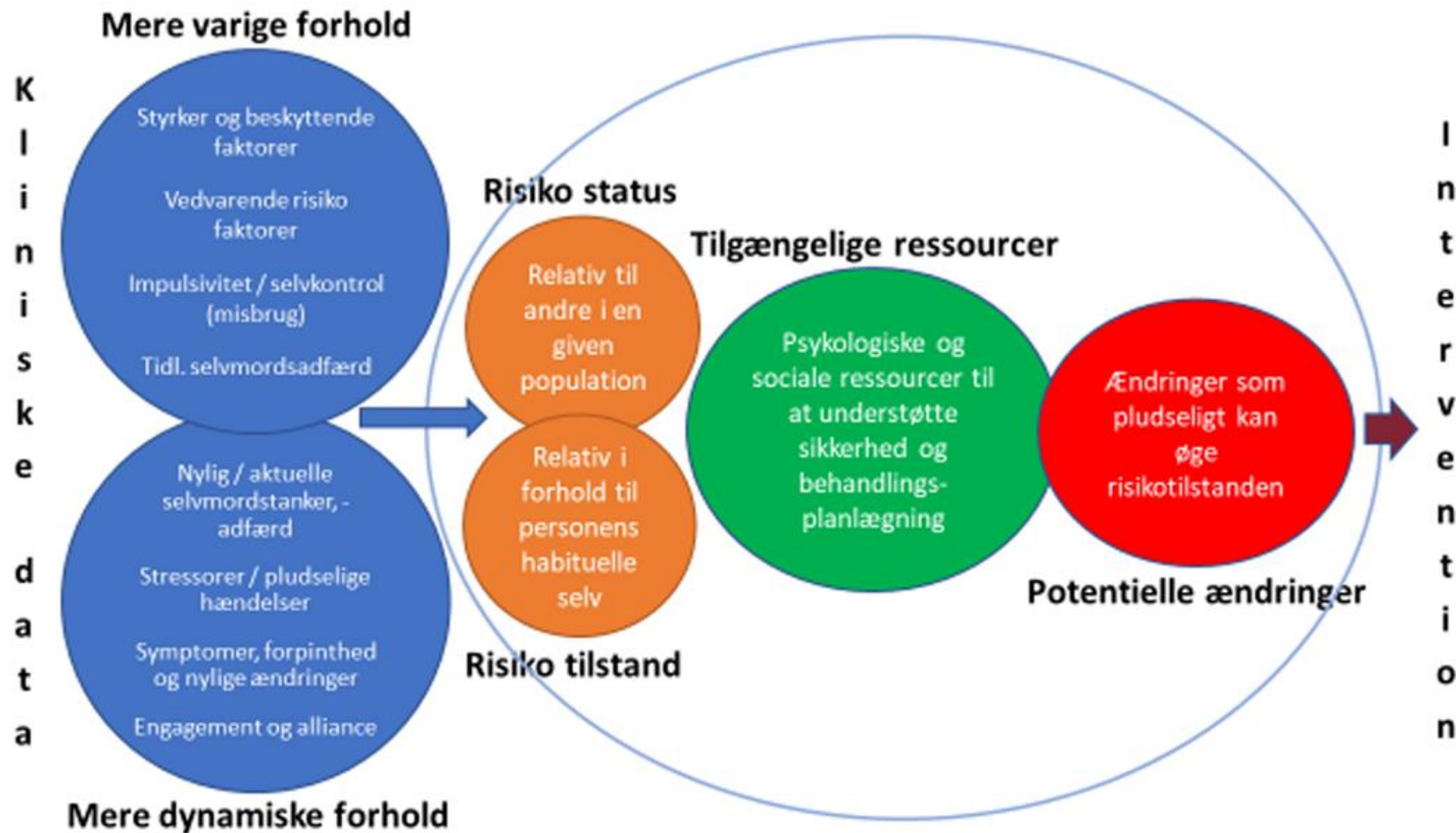
Den svære samtale - tabu og berøringsangst

”Dobbelt empati” problemet

Risikovurdering

Risikoniveau	Suicidalitet	Risiko og beskyttende faktorer	Mulig intervention
Ingen øget selvmordsrisiko	Selvmodstanker, men ingen planer, intentioner eller handlinger	Påvirkelige risikofaktorer og stærke beskyttelsesfaktorer	Ingen eller kun moderate foranstaltninger. Udlevér kontaktoplysninger til hjælp.
Øget selvmordsrisiko	Selvmodstanker med konkrete planer, men ingen selvmordsadfærd	Akkumuleret risiko og få beskyttende faktorer.	Indlæggelse kan være nødvendig afhængig af risikofaktorer. Efter selvmordsforsøg/selvskadende handling bør tilbydes/anbefales opfølgning. Lav kriseplan. Udlevér kontaktoplysninger til hjælp. Pårørende inddrages.
Akut øget selvmordsrisiko	Potentielt livsfarlige selvmordsforsøg eller vedvarende selvmodstanker med stærk intention eller selvmordsadfærd	Psykiske lidelser med alvorlige symptomer, eller akut opståede begivenheder; få eller ingen beskyttende faktorer tilstede.	Indlæggelse med mindre det er muligt at reducere risiko signifikant. Pårørende skal inddrages om muligt.

Eksempler på risikofaktorer (vedvarende og forbigående)

- Impulsivitet
- Håbløshed/desperation
- Ængstelighed / angst
- Følelse af fastlåshed
- Nederlagspræget
- Oplevelse af fremmedstyring
- Tidligere selvmordsforsøg
- Ændringer i psykisk tilstand ift. normalen, fx nedsat kontaktevne eller mentalisering
- Yderligere diagnoser (psykiske og somatiske)
- "Maskering" / "Camouflaging"
- Kvinde (særligt for ASF)
- Ikke-normativ kønsidentitet
- Ensomhed
- Tomhed
- Lavt selvværd
- Rastløshed / uro
- Mangel på socialt netværk
- Selvskade (desensitivering)
- Søvnforstyrrelser
- Stofmisbrug
- Traumer
- Mobning
- Kommende (potentielle) ændringer
- Funktionstab
- Smerter
- Manglende tilhørsforhold
- Højt konfliktniveau
- Udskrivelse fra psykiatrisk indlæggelse
- Ændringer i medicinsk behandling
- Skift i personale
- Let adgang til selvmordsmetoder

Eksempler på beskyttende faktorer

- - Frustrationstolerance
- Hensigtsmæssige mestringsstrategier
- Beder om eller opsøger hjælp
- Gode nære relationer
- Strategier til følelsesregulering
- Ansvarsfølelse
- Netværk, der kan yde støtte og intervenere
- Ting, der giver glæde
- Noget vedkommende glæder sig til
- Planer, håb og ønsker for fremtiden
- Kæledyr
- Beskyttende omgivelser
- Behandling
- Støtte og opbakning
- Tro på egne evner

Eksempler på udforskning af selvmordsadfærd/suicidalitet

Tanker:

- Hvornår begyndte tankerne?
- Hvad er tankerne?
- Hvor ofte er de der?
- Hvor meget fylder de?
- Kan de ignoreres?
- Er de taget til?

Planer:

- Hvor, hvornår og hvordan?
- Er metoden tilgængelig?

Hensigt:

- Forventer vedkommende at gennemføre planen?
- Forventer vedkommende at handlingen er dødelig?

Frygt:

- I hvilken grad er der sket desensitivering ift. smerte og selvdestruktion?
- Er der sket nogle forberedende handlinger?

Ambivalens:

- Hvilke grunde er der til at leve? Hvad er den forventede konsekvens ved at vælge livet?
- Hvilke grunde er der til at dø? Hvad er den forventede konsekvens ved at vælge døden?

kriseplan

- 1) Advarselstegn
- 2) Strategier
 - Selv
 - Andre
- 3) Netværk
 - Personligt
 - professionelt
- 4) Sikre rammer / minimer muligheder for impulsiv handling

Psykiatrisk Akutmodtagelse (PAM)

Hjælpemuligheder ved (akut) øget selvmordsrisiko

- Egen læge I dagtimer på hverdage
- Lægevagt Uden for dagtimerne, i weekenden og på helligdage
 - Lægevagten Region Syddanmark **70 11 07 07**
 - Lægevagten Fanø: Tlf. **75 16 32 22** (kl. 08.00 - 18.00). Tlf. **70 11 07 07** (kl. 18.00 - 08.00)
 - Lægevagten Ærø **63 52 30 90**

Psykiatriske Akutmodtagelser (Region Syddanmark)

Skadestuerne er et tilbud til voksne, unge og børn. De er døgnåbne, og man kan henvende sig uden henvisning fra en læge. Ring gerne først

- Psykiatrisk Akutmodtagelse Esbjerg. Tlf. **99 44 67 00**. Gl. Vardevej 101, 6715 Esbjerg N
- Psykiatrisk Akutmodtagelse Vejle. Tlf. **99 44 77 90**. Nordbanen 5, 7100 Vejle
- Fælles Akutmodtagelse Aabenraa. Tlf. **99 44 56 59**. Kresten Philipsens Vej 15, 6200 Aabenraa
- Psykiatrisk Akutmodtagelse Odense. Tlf. **99 44 91 40**. Afsnit P301 J.B. Winsløws Vej 22B (Indgang 224) 5000 Odense C

Anonym rådgivning og samtaler via telefon, chat eller mail

- LIVSLINIEN
tlf. **70 20 12 01**, mandag og torsdag kl. 17-21 samt lørdag og søndag kl. 13-17
www.livslinien.dk
- PSYKIATRIFONDEN
tlf **39 25 25 25**, Mandag til torsdag klokken 10-22 samt fredag til søndag klokken 10-18
www.psykiatrifonden.dk

Derudover kan fagpersoner søge viden og sparring ved Center for Selvmordsforebyggelse, tlf. 99 44 86 00

Interessegruppe 13: Autisme og selvmord

